



Den Haag

Aan

Ingrid van Engelshoven

Datum

12 januari 2017

Onderwerp

Annotatie Cie Bestuur van 18 januari t.a.v. Shell Discover Festival

MEMO
Afzender

5.1.2.e

Dienst

Dienst Stedelijke Ontwikkeling

Afdeling

Economie

Doorkiesnummer

(5.1.2.e

E-mailadres

5.1.2.e @denhaag.nl

Volgende week woensdag 18 januari is de beantwoording van de schriftelijke vragen over het Discover Festival geagendeerd tijdens de Commissie Bestuur. De vragen van de raadsleden mevrouw Teunissen en de heren Kapteijns en Oudshoorn zijn vorig jaar november beantwoord (zie bijlage 1). In deze annotatie staat achtergrondinformatie dat tijdens het debat met de commissieleden gebruikt kan worden.

Het is vooraf goed om te weten dat Shell volgend jaar graag weer in Den Haag wil staan. Shell hoopt dan het aantal partnerschappen en ook het festival zelf te kunnen vergroten, bijvoorbeeld met een aparte tent cybertechniek. Inmiddels is een afspraak gemaakt via het secretariaat KIJO om hierover met Marjan van Loon over van gedachte te wisselen (op 23 januari). Mocht de Gemeenteraad een dergelijk partnerschap afwijzen, dan missen we een festival dat goed is voor 30.000 bezoekers dat een impuls geeft aan het techniekonderwijs. Of we hebben in december mogelijk opnieuw kritische schriftelijke vragen.

De annotatie heeft de volgende indeling:

- a) Een korte terugblik op de commissievergadering van december
- b) Inhoudelijke argumenten in de discussie over fossiele energie
- c) Een korte uitleg waarom we positief hebben gereageerd op de subsidieaanvraag van Shell
- d) Achtergrondinformatie over het Generation Discover programma van Shell

Ad a) De beantwoording van de schriftelijke vragen stond op de agenda van de Commissie Bestuur van 14 december 2016. Voorafgaand aan de vergadering werd door de indieners zelf voorgesteld om het door te schuiven naar een volgende vergadering. Toch namen de vragenstellers in december al een voorschot op de discussie en werd duidelijk dat de vragenstellers met de beantwoording van de schriftelijke vragen geen genoegen nemen (bijlage 2 is het verslag van de commissievergadering).

Het punt van de vragenstellers is dat de gemeente geen subsidie moet geven aan iets dat Shell organiseert. Shell is in hun ogen een fossiele vervuiler van het milieu en daar moet je vanuit de overheid niet mee willen samenwerken. Zie als derde en vierde bijlage krantenartikelen van Fossielvrij. Vooral de PvdD haalt daar de inspiratie vandaan. Bijlage vier is ook mede geschreven door mevrouw Teunissen.

Karsten heeft ze gezegd dat hij graag wil weten wat de houding van het college ten aanzien van Shell dan moet zijn. Moet hij de directeur met een vies gezicht aankijken? Moeten we Shell de stad uitjagen? Nou dat ging ook weer te ver. Maar in ieder geval geen nieuwe erbij (zoals Jereh) en de focus vooral op duurzame energiebedrijven. Daarop daagde Karsten de PvdD uit om met een top10 van duurzame energiebedrijven te komen, dan kon hij dat doorgeven aan de WFIA.

Ad b) Inhoudelijke argumenten

- De energietransitie is gaande en de ontwikkelingen zullen voornamelijk vanuit de sector zelf komen. Daar zit de kennis en kunde.
- Bedrijven zullen ophouden te bestaan als er geen fossiele energie meer gewonnen wordt. De vraag is alleen wanneer daar sprake van zal zijn. Over 50 jaar of zelfs nog later? Op een dergelijke horizon baseren bedrijven hun visie niet. Als er business in zit, zal er business (en dus werkgelegenheid) zijn. Ook zullen bedrijven zich gaandeweg aanpassen. Ze zullen wel moeten, willen ze op lange termijn overleven.
- Shell heeft bij monde van Marjan van Loon de gang naar de transitie ingezet en dat zal zeker voor een groot deel ingegeven zijn door de maatschappelijke druk. Maar helpt het dan om een bedrijf op een soort zwarte lijst te zetten? Een bedrijf als Shell dat voor de economie (toeleveranciers, hotelovernachtingen, restaurants etc.) gewoon enorm belangrijk is.
- Veel verstandiger is het om bedrijven te faciliteren in hun gang naar die transitie, zoals via het Discover Festival gebeurt met als kern het scholenprogramma. Daar worden kinderen uitgedaagd om na te denken over energievraagstukken. Hoe meer kinderen zich gaan richten op techniek, hoe beter en slimmer de technische vindingen worden waarmee bedrijven verdienmodellen kunnen ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid.
- Shell is een van de grootste bedrijven ter wereld en staat bij het grote publiek nu niet direct bekend als duurzaam en groen bedrijf, eerder het tegendeel. Wie het nieuws volgt, weet dat ook op de aandeelhoudersvergadering van Shell in het voorjaar van 2016 volop is gesproken over de omslag naar duurzaam en het tempo daarin. Vanuit deze positie zal het voor Shell niet makkelijk zijn om de slag te maken naar een duurzaam en betrouwbaar groen imago, ook al omdat de Groningers nog wel een appeltje te schillen hebben met de NAM, dat voor de helft van Shell is. Wel moet gezegd dat op het festival uitsluitend de duurzaamheid centraal stond. Verwijzingen naar (energie uit) olie, kolen en gas hebben we daar niet aangetroffen
- Naast een fossiel bedrijf (Jereh) is recent ook het bedrijf Exasun geworven (eind 2015-begin 2016). Een producent van zonnepanelen. Het energiecluster is echt breder dan alleen fossiel.
- Historisch gezien is fossiel wel dominant aanwezig in Den Haag. Dit heeft alles te maken met de concessies voor olievelden op de Noordzee. En dat is iets dat de Rijksoverheid nog steeds reguleert. Via het Noordzeeloket (<https://www.noordzeeloket.nl/functies-en-gebruik/oliewinning-en-gaswinning/>) geeft de Rijksoverheid hier informatie over. De eerste alinea luidt: *De Noordzeebodem bevat grote reserves aan olie en gas. Winning daarvan draagt fors bij aan de Nederlandse economie. Olie- en gaswinning zijn in het Nationaal Waterplan dan ook benoemd als activiteiten van groot nationaal belang.*
- Zoals in de bijdragen van Fossielvrij is te lezen zijn de critici niet overtuigd door de concessie voor een windmolenpark op de Noordzee dat Shell onlangs wist te winnen. Dan gaat waarschijnlijk geen enkel inhoudelijk argument overtuigen.

Ad c) De subsidie is gegeven, omdat er voor onderwijs veel kosten te maken waren (magazine per kind, zoutautootje per kind enz.). Het zou zeer welkom zijn als ons partnerschap ook zou blijken uit een financiële bijdrage om dit allemaal mogelijk te maken. Een succesvol festival zou ons 'wind in de rug geven' bij het verder enthousiasmeren van de basisscholen voor Wetenschap & techniek. Er was ook veel belangstelling van de scholen.

Inhoudelijk is er ook aansluiting te vinden met ons Economisch beleid. In de agenda kenniseconomie van maart 2015 is het volgende actiepunt te lezen: *We onderzoeken samen met partners de kansen voor versterking van het Energie-cluster (inclusief ingenieursbureaus). Aandachtspunten: ontwikkelingen in de regionale olie- en gasindustrie, de kansen die energietransitie biedt voor de sector, personeelstekorten / aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (human capital agenda) en vestigingsvoorwaarden voor internationale kenniswerkers.*

Het ondersteunen van het Discover Festival valt hiermee goed te rijmen. Vooral als het gaat over de personeelstekorten en de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Ad d) Wat is Generation Discover?

- Generation Discover is een toer door Nederland inclusief een festival voor basisonderwijs en brugklassen.
- Shell wil de komende jaren een miljoen jongeren in Nederland inspireren en uitdagen hun ideeën voor een duurzame toekomst te realiseren. Het festival bij ons in Den Haag was het startsein hiervoor.
- Dit schooljaar trekt Shell door Nederland. Optie is om deze toer te eindigen in Den Haag en opnieuw een festival te houden.
- Bij het afgelopen festival hebben 9.600 kinderen (inclusief begeleiders) uit groep 7 en 8 van de basisschool en de eerste klas van het voortgezet onderwijs het festival bezocht.
- Aan de dag van de leraar hebben circa 80 personen deelgenomen.
- Shell heeft voor de organisatie van het festival partners gezocht en gevonden: Naast de gemeente Den Haag gaat het om Museon, NEMO, Akzo Nobel, BASF, GeoFort, KIVI, Linde, Maxon Motor en Museum Boerhaave. Zij dragen allen op hun eigen manier bij aan het festival.
- Als onderdeel van het partnerschap heeft de gemeente een bijdrage van € 100.000,- gedaan.

Shell doet overigens nog meer op het gebied van onderwijs/arbeidsmarkt:

Jetnet gericht op havo-vwo: Shell is een van de initiatiefnemers van landelijke Jetnet . Aan Jet-Net zijn 97 bedrijven, 185 havo/vwo scholen en 45 partners verbonden (en er staan nog 64 scholen op de wachtlijst). Doel is om havo/vwo-leerlingen door heel het land een reëel beeld te geven van bèta en technologie en hen te interesseren voor een bètastudie. Shell verzorgt gastlessen, excursies, workshops etc. Bijvoorbeeld het Maerlant Lyceum werkt met Shell.

Shell Eco Marathon: Shell Eco-marathon is één van 's werelds meest uitdagende studentenwedstrijden op het gebied van innovatie, techniek en duurzaamheid die jaarlijks wordt gehouden in Europa, Noord- en Zuid-Amerika en Azië. De competitie stimuleert discussie over het vinden van duurzame oplossingen voor het mondiale energievraagstuk. Nederland doet mee met 16 teams; onze regio levert er vier (TU Delft, Hogeschool Rotterdam, Inholland en The International School of The Hague)

LiveWIRE: Via LiveWIRE ondersteunt Shell innovatieve startende bedrijven, met als doel de innovatieve kracht van Nederland te versterken. Gegevens over Haagse deelname zijn niet direct voor handen.

Formulier onderwerpen voor de Staf Kenniseconomie en Internationaal

VERGADERDATUM : 16 januari 2017

AGENDAPUNT :

Opsteller : 5.1.2.e

Afdeling : DSO/Economie

Telefoonnummer : 5.1.2.e

Akkoord verantwoordelijke manager : 5.1.2.e

Onderwerp

Memo met een voorbereiding voor de Commissie Bestuur van 18 januari

Probleemstelling/annotatie

De raadsleden mevrouw Teunissen en de heren Kapteijns en Oudshoorn nemen met de eerdere beantwoording van schriftelijke vragen over het Discover Festival van Shell geen genoegen. In hun ogen moet de gemeente niet samen willen werken met dit bedrijf.

Voorstel/te nemen besluit (inclusief financiële consequenties en dekkingsvoorstel)

Geen

Actie door

20 januari 2017

Beste Ingrid,

Hierbij een korte annotatie voor het gesprek met Marjan van Loon en 5.1.2e aankomende maandag bij Shell.

Shell is voornemens het festival in oktober op het Malieveld te laten plaatsvinden. De gewenste datum is op dit moment 30 september t/m 4 oktober.

De ambitie dit jaar is om meer scholen te verwelkomen vanuit de regio.

Momenteel werkt Shell met KIVI aan een plan voor een Cyber Dome op het festival waarin een junior Hackathon georganiseerd zal worden en waar jongere kinderen kennis kunnen maken met alle aspecten van programmeren, gamen en cyber security.

Daarbij wil Shell graag samen met ons een plan maken m.b.t. communicatie over het festival naar de diverse stakeholders en partijen om positieve exposure te vergroten en mogelijke kritiek beter op te vangen (niet alleen Shell vermoed ik).

Bijgaand twee bijlagen:

- De evaluatie van het festival van 2016
- De presentatie van het landelijk programma van Shell dat 13 februari van start gaat.

Memo

Aan

Saskia Bruines

CC: 5.1.2.e

Van

5.1.2.e

Afdeling

Economie

Doorkiesnummer

5.1.2.e

E-mail

5.1.2.e

@denhaag.nl

Ons kenmerk

Datum

17 mei 2017

Onderwerp / Mededelingen

Annotatie kennismaking Marjan van Loon

Beste Saskia,

Hierbij de annotatie voor het bezoek van Marjan van Loon, president directeur van Shell Nederland, op 19 mei 2017 van 13.15 uur tot 13.45 uur. Het gesprek is niet alleen ingepland voor een kennismaking. Met het oog op de brief aan de Commissie Bestuur over de afrekening van de subsidie van het Discover festival van vorig jaar en de mogelijke discussie die gaat komen over het festival van dit jaar, leek het Shell en mij handig om op korte termijn een gesprek te arrangeren.

Naast een annotatie over het Discover festival heb ik nog een tweede punt in deze annotatie opgenomen. Het gaat om het hardnekkige gerucht dat Shell haar activiteiten bij het R&D centrum in Rijswijk steeds meer overhevelt naar Amsterdam. Wellicht dat je, als het gerucht klopt, voorzichtig kan polsen of Den Haag en Rijswijk samen iets kunnen organiseren waardoor deze regio interessant blijft voor Shell.

Vrijdag 19 mei ben ik bij het gesprek aanwezig.

Met vriendelijke groet,

5.1.2.e

Discover festival

Op het Discover festival worden jongeren, studenten, ondernemers en professionals uitgenodigd en uitgedaagd om wetenschap en technologie te vieren. Ze beleven de wonderen van de technologie en de innovatie en krijgen hopelijk mee hoe belangrijk dit is voor de toekomst van Nederland. Het festival maakt onderdeel uit van een breder programma waarmee Shell door het land toert om jonge mensen te interesseren voor techniek. Concreet is het festival gericht op ongeveer 30.000 deelnemers (kinderen, ouders, ondernemers) in vijf dagen.

Vorig jaar was de eerste editie van het Discover festival in Den Haag op het Malieveld. Het festival is verhuisd vanuit Rotterdam. Shell heeft de ambitie om het in 2017 en 2018 in Den Haag te blijven vieren.

Over het festival van vorig jaar was Shell erg tevreden. Alle doelstellingen die Shell had (bijvoorbeeld ten aanzien van het aantal bezoekers) zijn ruim gehaald. Vorig jaar waren negen partners aan het festival verbonden, namelijk Museon, NEMO, Museum Boerhaave, Akzo Nobel, BASF, GeoFort, KIVI Ingenieursvereniging, Linde en Maxon Motor. De gemeente Den Haag heeft zich aan het programma van Shell verbonden via een subsidie uit de Haagse Educatieve Agenda. Deze subsidie was bedoeld voor onderdelen van het scholenprogramma en de organisatie van de dag van de leraar.



Dit jaar zet Shell wederom in op vijf festivaldagen op het Malieveld in Den Haag. Het festival zal beginnen op woensdag 4 oktober, 5 oktober is de dag van de leraar, Zondag 8 oktober eindigt het festival. Dit jaar hoopt Shell meer partners aan het festival te verbinden om daarmee groter te worden vorig jaar. Een groter festival geeft Shell de mogelijkheid om meer kinderen te bereiken.

Het idee is om te proberen dit jaar tijdens het weekend meer kinderen uit andere wijken dan Centrum en Benoordenhout naar het festival te trekken. De discussie in de Haagse gemeenteraad over de samenwerking met Shell maakt het alleen lastig om dit samen op te pakken. Rekening houdend met het wegblijven van steun vanuit de gemeente ben ik vanuit mijn verantwoordelijkheid als accountmanager ondertussen druk bezig om Shell aan andere partijen en initiatieven te koppelen. Zo is Shell bijvoorbeeld in gesprek met InnovationQuarter en de Buccaneer uit Delft om een evenement gericht op offshore-start-ups te organiseren op het festivalterrein. Oorspronkelijk zou dit evenement in het najaar in Delft plaatsvinden.

Discussie in de raad

Naar aanleiding van raadvragen van de Partij voor de Dieren, Groen Links en Haagse Stadspartij, (bijlage 1), heeft de Commissie Bestuur op 18 januari 2017 een debat gevoerd met de toenmalige wethouder KIJO, mevrouw van Engelshoven, over de gemeentelijke bijdrage aan het scholenprogramma van het Generation Discover Festival. In de raadsvergadering van 26 januari 2017 is op initiatief van de heer Kapteijns, mede ondertekend door mevrouw Teunissen, de heer Oudshoorn, mevrouw Zandstra, mevrouw Akhiat, de heer Grinwis en de heer Okcuoglu een motie ingediend (bijlage 2). In deze motie wordt verzocht geen subsidie te verstrekken aan Shell, direct of indirect, voor de organisatie van Generation Discover in 2017 en daaropvolgende jaren, noch voor het ontwikkelen van een scholingsprogramma, prijsvraag, of andersoortige activiteit waarvoor een beroep wordt gedaan op publieke middelen. Deze motie is aangehouden en Ingrid heeft toegezegd de Commissie te informeren over de subsidieverstrekking 2016 aan Shell inclusief de afrekening.

De raad was met name gepikeerd over het feit dat Shell miljarden verdient en dan publiek geld nodig zou hebben om een festival te organiseren. Daarmee was in de ogen van de raad de subsidie niet nodig om het festival toch van de grond te krijgen (geen noodzaak). Daar komt bij dat de indieners van de motie Shell een slechte pleitbezorger vinden van de noodzaak van een transitie naar schone energie. Ze zien het festival als greenwashing. Tenslotte had de PvdA moeite met de beantwoording van de schriftelijke vragen, omdat dat er geen invoelend vermogen uit sprak. De PvdA had vooral problemen met het feit dat de subsidie naar een enkel bedrijf is gegaan. Zij zien HEA-subsidies liever naar samenwerkingsverbanden gaan.

Marjan van Loon zal ongetwijfeld gaan vragen of ze je nog kan helpen bij de voorbereiding van een eventuele discussie in de gemeenteraad. Daarom is het volgende goed om te weten:

- De commissiebrief over het Discover festival is door OCW in procedure gebracht. Economie is gevraagd ter voorvisie te paraferen. Naar ons idee is het verstandig om eerst de juiste strategie uit te stippelen richting gemeenteraad. Dat doen we vrijdag om 11.00 uur.
- Vraag richting de raad daarbij is hoe wij als gemeente Shell bejegenen. Het voelt ongemakkelijk als we enerzijds veel moeite doen om bedrijvigheid naar Den Haag te halen of in Den Haag te laten ontstaan en we zetten één van de grootste werkgevers weg als bedrijf waar we liever zo weinig mogelijk mee te maken willen hebben.
- Wellicht dat je input van Marjan kan gebruiken om zo goed mogelijk voorbereid te zijn op kritische vragen uit de raad over het festival of over Shell. Daarbij is het misschien goed om Shell te vragen of we wat meer beeld kunnen krijgen van de economische impact van Shell op de stad. Bijvoorbeeld door werk voor MKB (catering, taxi's hotelovernachtingen, horeca, ICT-bedrijfjes etc.).
- Op dit moment heeft Shell een begroting voor het festival gemaakt zonder bijdrage van de gemeente, maar ze zullen er toch op gaan aandringen dat de gemeente partner moet willen zijn van zo'n evenement op het Malieveld. Shell wil graag samenwerking op drie punten, scholen, ondernemerschap en de promotie van Den Haag. Eerder heeft Ingrid van Engelshoven aan tafel bij Marjan van Loon ook aangegeven dat de gemeente graag dit jaar weer wil meedoen, maar dat het nog even de vraag is hoe (ze heeft een voorbehoud gemaakt ten aanzien van de politieke ruimte die ze krijgt). In principe is er in de tussentijd aan deze situatie niets veranderd. We kunnen Marjan helaas op dit moment nog steeds niets bieden.
- Shell heeft het verzoek gedaan of jij de dag van de leraar zou willen openen. Het staat nog niet in jouw agenda, het staat al wel in de bestuurlijke kalender.

De toekomst van Shell in Den Haag en Rijswijk

Het college van B&W is trots en vereerd met de aanwezigheid van Shell in de stad. Daarnaast zorgt het R&D center in Rijswijk ervoor dat veel olie- en gasbedrijven zich graag in deze regio vestigen. Het gerucht gaat dat Shell de activiteiten van Rijswijk meer en meer aan het verhuizen is naar Amsterdam. Dat zou een gevoelig verlies zijn voor het bestaande olie- en gascluster hier. Hoe ziet Marjan de toekomst van Shell in Den Haag en Rijswijk? Wat heeft Amsterdam, dat deze regio niet heeft? Kan de gemeente Den Haag, samen met de gemeente Rijswijk, mogelijk iets voor Shell betekenen?

Achtergrondinformatie Marjan van Loon

Let op: de teksten zijn van ruim een jaar geleden, maar ze geven wel een goed beeld van haar.

Vanaf 1 januari 2016 is Marjan van Loon aangetreden als president-directeur Shell Nederland B.V.



Persbericht op Shell.nl: *Sinds 2009 bekleedt Van Loon de functie van Vice President LNG & Gas Processing. In die hoedanigheid is ze verantwoordelijk voor alle technische aspecten van de ontwikkelingen van LNG binnen Shell, inclusief new business development, design, innovatie, floating LNG (Prelude) en LNG als een transport brandstof.*

In de 26 jaar die Van Loon (49) voor Shell werkt, heeft ze diverse posities bekleed. In 1989 begon ze als chemisch technoloog op het Shell hoofdkantoor in Den Haag. Daarna was ze werkzaam op Shell Pernis, om vanaf 1997 in Australië en Maleisië management posities te bekleden. In 2007 keerde Van Loon terug naar Nederland om Global Manager LNG & Gas Processing te worden.

Chief Executive Officer (CEO) van Royal Dutch Shell plc, Ben van Beurden zegt: "Marjan brengt een schat aan ervaring en expertise mee om deze belangrijke positie in te vullen. Ze is een betrokken en coachend leider, die in competitieve en uitdagende situaties koers weet te houden. Marjan is een bijzonder energieke collega, een uitstekend communicator en bruggenbouwer."

"Ik ben trots en vereerd met deze benoeming. Nederland is een belangrijk land voor Shell; ons hoofdkantoor staat in Den Haag en we zijn hier een van de grootste werkgevers. Daarnaast investeren we veel in Nederland, bijvoorbeeld op het gebied van innovatie. Ik zie er naar uit om in deze rol mijn bijdrage te leveren aan de boeiende uitdagingen in energie, innovatie en techniek, en om onze goede relaties met klanten en partners verder uit te bouwen," stelt Van Loon.

Van Loon studeerde in 1989 af aan de TU Eindhoven als scheikundig technoloog. Ze is getrouwd en heeft twee kinderen.

In het AD stond naar aanleiding van het aantreden een aardig artikel over haar getiteld "Vrolijke Marjan (49) runt zonder stress Shell en gezin". Een paar zinnen daar uit:

- Ze blijft haar vrolijke, Brabantse zelf, ook al woont ze nu in Den Haag.
- Stress? Tijdgebrek? Marjan van Loon lijkt die woorden niet eens te kennen. Werk, gezin en vrienden: ze geeft ze de aandacht die ze verdienen.
- Iemand die de taal van de gewone man spreekt, bovendien. Ze staat niet boven, maar tussen het personeel. In haar vrije tijd doet ze aan hardlopen en is ze een enthousiast saxafoniste.
- Naast aardig is de nieuwe topvrouw ook iemand die er geen gras over laat groeien. „Ze gaat gedecideerd op haar doel af,"
- Ze is meer een aanjager dan een observant. Komt met ideeën, wil dingen onderzoeken.



Den Haag

Aan

Ingrid van Engelshoven

Datum

18 januari 2017

Onderwerp

Voorbereiding Cie Bestuur van 18 januari

MEMO
Afzender

5.1.2.e

Dienst

Dienst Stedelijke Ontwikkeling

Afdeling

Economie

Doorkiesnummer

(5.1.2.e

E-mailadres

5.1.2.e @denhaag.nl

Volgende week woensdag 18 januari is de beantwoording van de schriftelijke vragen over het Discover Festival geagendeerd tijdens de Commissie Bestuur. De vragen van de raadsleden mevrouw Teunissen en de heren Kapteijns en Oudshoorn zijn vorig jaar november beantwoord (zie de eerste bijlage). In de commissievergadering van 14 december was al duidelijk dat de vragenstellers met de beantwoording geen genoegen nemen. Het punt van de vragenstellers is dat de gemeente geen subsidie moet geven aan iets dat Shell organiseert. Shell is in hun ogen een fossiele vervuiler van het milieu en daar moet je vanuit de overheid niet mee willen samenwerken. Zie als tweede en derde bijlage krantenartikelen van Fossielvrij. Vooral de PvdD haalt daar de inspiratie vandaan. Het tweede artikel is ook mede geschreven door mevrouw Teunissen.

In de commissievergadering van 14 december namen de vragenstellers al een voorschot op de discussie. Karsten heeft ze gezegd dat hij graag wil weten wat de houding van het college ten aanzien van Shell dan moet zijn. Moet hij de directeur met een vies gezicht aankijken ofzo? Moeten we Shell de stad uitjagen? Nou dat ging ook weer te ver. Maar in ieder geval geen nieuwe erbij (Jereh) en de focus vooral op duurzame energiebedrijven. Daarop daagde Karsten de PvdD uit om met een top10 van duurzame energiebedrijven te komen, dan kon hij dat doorgeven aan de WFIA.

Het is goed om discussie te voeren over wat de gemeente wel en niet zou moeten doen, maar het wordt na de inhoud snel politiek. Het enige lastige is in dit geval de positie van de Haagse Stadspartij. Medeondertekenaar van de schriftelijke vragen, maar ook coalitiegenoot.

Inhoudelijke discussie

- De energietransitie is gaande en de ontwikkelingen zullen voornamelijk vanuit de sector zelf komen. Daar zit de kennis en kunde.
- Natuurlijk zullen bedrijven ophouden te bestaan als er geen fossiele energie meer gewonnen wordt, maar wanneer is dat het geval? Over 50 jaar, 70 jaar? Op een dergelijke horizon baseren bedrijven hun visie niet. Als er business in zit, zal er business (en dus werkgelegenheid) zijn. Ook zullen bedrijven zich aanpassen, veranderen. Ze zullen wel moeten, willen ze op lange termijn overleven.
- Shell heeft bij monde van Marjan van Loon de gang naar de transitie ingezet en dat zal zeker voor een groot deel ingegeven zijn door de maatschappelijke druk. Maar helpt het dan om een bedrijf op een soort zwarte lijst te zetten? Een bedrijf als Shell dat voor de economie (toeleveranciers, hotelovernachtingen, restaurants etc.) gewoon enorm belangrijk is.

- Veel verstandiger is het om bedrijven te faciliteren in hun gang naar die transitie, zoals via het Discover Festival gebeurt met als kern het scholenprogramma. Daar worden kinderen uitgedaagd om na te denken over energievraagstukken. Hoe meer kinderen zich gaan richten op techniek, hoe beter en slimmer de technische vindingen worden waarmee bedrijven verdienmodellen kunnen ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid.
- Shell is een van de grootste bedrijven ter wereld en staat bij het grote publiek nu niet direct bekend als duurzaam en groen bedrijf, eerder het tegendeel. Wie het nieuws volgt, weet dat ook op de aandeelhoudersvergadering van Shell in het voorjaar van 2016 volop is gesproken over de omslag naar duurzaam en het tempo daarin. Vanuit deze positie zal het voor Shell niet makkelijk zijn om de slag te maken naar een duurzaam en betrouwbaar groen imago, ook al omdat de Groningers nog wel een appeltje te schillen hebben met de NAM, die voor de helft van Shell is. Wel moet gezegd dat op het festival uitsluitend de duurzaamheid centraal stond. Verwijzingen naar (energie uit) olie, kolen en gas hebben we daar niet aangetroffen
- En als je zelfs kritisch bent op de door Shell gewonnen windmolenparkconcessie op de Noordzee (daar waar je zou moeten juichen dat de energiereus een belangrijke stap in de energietransitie zet), dan gaat ws. geen enkel inhoudelijk argument overtuigen.
- Overigens is naast een fossiel bedrijf (Jereh) recent ook een Exasun geworven (eind 2015-begin 2016). Een producent van zonnepanelen. M.a.w. het cluster energie is echt breder dan alleen fossiel.
- Historisch gezien is fossiel wel dominant aanwezig in Den Haag. Dit heeft alles te maken met de concessies voor olievelden op de Noordzee. En dat is iets dat de Rijksoverheid nog steeds reguleert. Via <https://www.noordzeeloket.nl/functies-en-gebruik/oliewinning-en-gaswinning/> geeft de Rijksoverheid hier informatie over. De eerste alinea luidt: *De Noordzeebodem bevat grote reserves aan olie en gas. Winning daarvan draagt fors bij aan de Nederlandse economie. Olie- en gaswinning zijn in het Nationaal Waterplan dan ook benoemd als activiteiten van groot nationaal belang.*

Inhoudelijk is er ook aansluiting te vinden met ons Economisch beleid. In de agenda kenniseconomie van maart 2015 was het volgende actiepoint te lezen:

We onderzoeken samen met partners de kansen voor versterking van het Energie-cluster (inclusief ingenieursbureaus). Aandachtspunten: ontwikkelingen in de regionale olie- en gasindustrie, de kansen die energietransitie biedt voor de sector, personeelstekorten / aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (human capital agenda) en vestigingsvoorwaarden voor internationale kenniswerkers.

Het ondersteunen van het Discover Festival valt hiermee goed te rijmen.

Programma Generation Discover

- Generation Discover is een toer door Nederland inclusief een festival voor basisonderwijs en brugklassen.
- Shell wil de komende jaren een miljoen jongeren in Nederland inspireren en uitdagen hun ideeën voor een duurzame toekomst te realiseren. Het festival bij ons in Den Haag was het startsein hiervoor.
- Dit schooljaar trekt Shell door Nederland. Optie is om deze toer te eindigen in Den Haag en opnieuw een festival te houden.
- Bij het afgelopen festival hebben 9.600 kinderen (inclusief begeleiders) uit groep 7 en 8 van de basisschool en de eerste klas van het voortgezet onderwijs het festival bezocht.
- Aan de dag van de leraar hebben circa 80 personen deelgenomen.
- Shell heeft voor de organisatie van het festival partners gezocht en gevonden: Naast de gemeente Den Haag gaat het om Museon, NEMO, Akzo Nobel, BASF, GeoFort, KIVI, Linde, Maxon Motor en Museum Boerhaave. Zij dragen allen op hun eigen manier bij aan het festival.

Gemeente Den Haag

- Als onderdeel van het partnerschap heeft de gemeente een bijdrage van € 100.000,- gedaan.
- Shell hoopt het aantal partnerschappen te kunnen vergroten. Shell wil graag volgend jaar weer in Den Haag staan. Mocht de Commissie een dergelijk partnerschap afwijzen, dan missen we een festival dat goed is voor 30.000 bezoekers dat een impuls geeft aan het techniekonderwijs.

Subsidie is gegeven, omdat er voor onderwijs veel kosten te maken waren (magazine per kind, zoutautootje per kind enz). Het zou zeer welkom zijn als ons partnerschap ook zou blijken uit een financiële bijdrage om dit allemaal mogelijk te maken. Een succesvol festival zou ons 'wind in de rug geven' bij het verder enthousiasmeren van de basisscholen voor Wetenschap & techniek. Er was ook veel belangstelling van de scholen.

In de eerste gedachte voor volgend jaar wordt gesproken over uitbereiding, met ook een dome met/over cybertechniek. Alles op dit moment nog in een brainstormfase. Aan de orde is wel of (een deel van) de Raad een bijdrage wil verbieden. Anders hebben we deze vragen in december mogelijk opnieuw.

Shell doet overigens nog meer:

Jetnet gericht op havo-vwo

Shell is een van de initiatiefnemers van landelijke Jetnet. Aan Jet-Net zijn 97 bedrijven, 185 havo/vwo scholen en 45 partners verbonden (en er staan nog 64 scholen op de wachtlijst). Doel is om havo/vwo-leerlingen door heel het land een reëel beeld te geven van bèta en technologie en hen te interesseren voor een bètastudie. Shell verzorgt gastlessen, excursies, workshops etc. Bijvoorbeeld het Maerlant Lyceum werkt met Shell.

Shell Eco Marathon

Shell Eco-marathon is één van 's werelds meest uitdagende studentenwedstrijden op het gebied van innovatie, techniek en duurzaamheid die jaarlijks wordt gehouden in Europa, Noord- en Zuid-Amerika en Azië. De competitie stimuleert discussie over het vinden van duurzame oplossingen voor het mondiale energievraagstuk. Nederland doet mee met 16 teams; onze regio levert er vier (TU Delft, Hogeschool Rotterdam, Inholland en The International School of The Hague)

LiveWIRE

Via LiveWIRE ondersteunt Shell innovatieve startende bedrijven, met als doel de innovatieve kracht van Nederland te versterken. Gegevens over Haagse deelname zijn niet direct voor handen.

Vorbereiding Cie Bestuur, schriftelijke vragen Shell Discover festival

Het punt van de vragenstellers is dat de subsidie en de bemoeienis van de gemeente met iets dat Shell organiseert niet kan. Shell is in hun ogen een fossiele vervuiler van het milieu en daar moet je vanuit een overheid niet mee willen samenwerken. Zie als bijlage de bijdrage van Fossilvrij. Vooral de PvdD haalt daar de inspiratie vandaan.

In de commissievergadering van 14 december namen de vragenstellers al een voorschot op de discussie. Karsten heeft ze gezegd dat hij graag wil weten wat de houding van het college ten aanzien van Shell dan moet zijn. Moet hij de directeur met een vies gezicht aankijken ofzo? Moeten we Shell de stad uitjagen? Nou dat ging ook weer te ver. Maar in ieder geval geen nieuwe erbij (Jereh) en de focus vooral op duurzame energiebedrijven. Daarop daagde Karsten de PvdD uit om met een top10 van duurzame energiebedrijven te komen, dan kon hij dat doorgeven aan de WFIA.

Het is goed om discussie te voeren over wat de gemeente wel en niet zou moeten doen, maar het wordt na de inhoud snel politiek. Het enige lastige is in dit geval de positie van de Haagse Stadspartij. Medeondertekenaar van de schriftelijke vragen, maar ook coalitiegenoot.

Inhoudelijke discussie

- De energietransitie is gaande en de ontwikkelingen zullen voornamelijk vanuit de sector zelf komen. Daar zit de kennis en kunde.
- Natuurlijk zullen bedrijven ophouden te bestaan als er geen fossiele energie meer gewonnen wordt, maar wanneer is dat het geval? Over 50 jaar, 70 jaar? Op een dergelijke horizon baseren bedrijven hun visie niet. Als er business in zit, zal er business (en dus werkgelegenheid) zijn. Ook zullen bedrijven zich aanpassen, veranderen. Ze zullen wel moeten, willen ze op lange termijn overleven.
- Shell heeft bij monde van Marjan van Loon de gang naar de transitie ingezet en dat zal zeker voor een groot deel ingegeven zijn door de maatschappelijke druk. Maar helpt het dan om een bedrijf op een soort zwarte lijst te zetten? Een bedrijf als Shell dat voor de economie (toeleveranciers, hotelovernachtingen, restaurants etc.) gewoon enorm belangrijk is.
- Veel verstandiger is het om bedrijven te faciliteren in hun gang naar die transitie, zoals via het Discover Festival gebeurt met als kern het scholenprogramma. Daar worden kinderen uitgedaagd om na te denken over energievraagstukken. Hoe meer kinderen zich gaan richten op techniek, hoe beter en slimmer de technische vindingen worden waarmee bedrijven verdienmodellen kunnen ontwikkelen op het gebied van duurzaamheid.
- Shell is een van de grootste bedrijven ter wereld en staat bij het grote publiek nu niet direct bekend als duurzaam en groen bedrijf, eerder het tegendeel. Wie het nieuws volgt, weet dat ook op de aandeelhoudersvergadering van Shell in het voorjaar van 2016 volop is gesproken over de omslag naar duurzaam en het tempo daarin. Vanuit deze positie zal het voor Shell niet makkelijk zijn om de slag te maken naar een duurzaam en betrouwbaar groen imago, ook al omdat de Groningers nog wel een appeltje te schillen hebben met de NAM, die voor de helft van Shell is. Wel moet gezegd dat op het festival uitsluitend de duurzaamheid centraal stond. Verwijzingen naar (energie uit) olie, kolen en gas hebben we daar niet aangetroffen

- En als je zelfs kritisch bent op de door Shell gewonnen windmolenparkconcessie op de Noordzee (daar waar je zou moeten juichen dat de energiereus een belangrijke stap in de energietransitie zet), dan gaat ws. geen enkel inhoudelijk argument overtuigen.
- Overigens is naast een fossiel bedrijf (Jereh) recent ook een Exasun geworven (eind 2015-begin 2016). Een producent van zonnepanelen. M.a.w. het cluster energie is echt breder dan alleen fossiel.
- Historisch gezien is fossiel wel dominant aanwezig in Den Haag. Dit heeft alles te maken met de concessies voor olievelden op de Noordzee. En dat is iets dat de Rijksoverheid nog steeds reguleert. Via <https://www.noordzeeloket.nl/functies-en-gebruik/oliewinning-en-gaswinning/> geeft de Rijksoverheid hier informatie over. De eerste alinea luidt: *De Noordzeebodem bevat grote reserves aan olie en gas. Winning daarvan draagt fors bij aan de Nederlandse economie. Olie- en gaswinning zijn in het Nationaal Waterplan dan ook benoemd als activiteiten van groot nationaal belang.*

Inhoudelijk is er ook aansluiting te vinden met ons Economisch beleid. In de agenda kenniseconomie van maart 2015 was het volgende actiepunt te lezen:

We onderzoeken samen met partners de kansen voor versterking van het Energie-cluster (inclusief ingenieursbureaus). Aandachtspunten: ontwikkelingen in de regionale olie- en gasindustrie, de kansen die energietransitie biedt voor de sector, personeelstekorten / aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt (human capital agenda) en vestigingsvoorwaarden voor internationale kenniswerkers.

Het ondersteunen van het Discover Festival valt hiermee goed te rijmen.

Programma Generation Discover

- Generation Discover is een toer door Nederland inclusief een festival voor basisonderwijs en brugklassen.
- Shell wil de komende jaren een miljoen jongeren in Nederland inspireren en uitdagen hun ideeën voor een duurzame toekomst te realiseren. Het festival bij ons in Den Haag was het startsein hiervoor.
- Dit schooljaar trekt Shell door Nederland. Optie is om deze toer te eindigen in Den Haag en opnieuw een festival te houden.
- Bij het afgelopen festival hebben 9.600 kinderen (inclusief begeleiders) uit groep 7 en 8 van de basisschool en de eerste klas van het voortgezet onderwijs het festival bezocht.
- Aan de dag van de leraar hebben circa 80 personen deelgenomen.
- Shell heeft voor de organisatie van het festival partners gezocht en gevonden: Naast de gemeente Den Haag gaat het om Museon, NEMO, Akzo Nobel, BASF, GeoFort, KIVI, Linde, Maxon Motor en Museum Boerhaave. Zij dragen allen op hun eigen manier bij aan het festival.
- Als onderdeel van het partnerschap heeft de gemeente een bijdrage van € 100.000,- gedaan.
- Shell hoopt het aantal partnerschappen te kunnen vergroten. Shell wil graag volgend jaar weer in Den Haag staan. Mocht de Commissie een dergelijk partnerschap afwijzen, dan missen we een festival dat goed is voor 30.000 bezoekers dat een impuls geeft aan het techniekonderwijs.

Subsidie is gegeven, omdat er voor onderwijs veel kosten te maken waren (magazine per kind, zoutautootje per kind enz). Het zou zeer welkom zijn als ons partnerschap ook zou blijken uit een financiële bijdrage om dit allemaal mogelijk te maken. Een succesvol festival zou ons 'wind in de rug geven' bij het verder enthousiasmeren van de basisscholen voor Wetenschap& techniek. Er was ook veel belangstelling van de scholen.

In de eerste gedachte voor volgend jaar wordt gesproken over uitbereiding, met ook een dome met/over cybertechniek. Alles op dit moment nog in een brainstormfase. Aan de orde is wel of (een deel van) de Raad een bijdrage wil verbieden. Anders hebben we deze vragen in december mogelijk opnieuw.

Shell doet overigens nog meer:

Jetnet gericht op havo-vwo

Shell is een van de initiatiefnemers van landelijke Jetnet . Aan Jet-Net zijn 97 bedrijven, 185 havo/vwo scholen en 45 partners verbonden (en er staan nog 64 scholen op de wachtlijst). Doel is om havo/vwo-leerlingen door heel het land een reëel beeld te geven van bèta en technologie en hen te interesseren voor een bètastudie. Shell verzorgt gastlessen, excursies, workshops etc. Bijvoorbeeld het Maerlant Lyceum werkt met Shell.

Shell Eco Marathon

Shell Eco-marathon is één van 's werelds meest uitdagende studentenwedstrijden op het gebied van innovatie, techniek en duurzaamheid die jaarlijks wordt gehouden in Europa, Noord- en Zuid-Amerika en Azië. De competitie stimuleert discussie over het vinden van duurzame oplossingen voor het mondiale energievraagstuk. Nederland doet mee met 16 teams; onze regio levert er vier (TU Delft, Hogeschool Rotterdam, Inholland en The International School of The Hague)

LiveWIRE

Via LiveWIRE ondersteunt Shell innovatieve startende bedrijven, met als doel de innovatieve kracht van Nederland te versterken. Gegevens over Haagse deelname zijn niet direct voor handen.

Informatie t.b.v. de behandeling van de voortgangsrapportage in Cie Bestuur op 14/12

Een lijstje van cijfers en voorbeelden van successen die het beleid bewijzen ten aanzien van je cluster (nieuwkomers, evt. Vertrekkers, groei cq krimp signalen, etc)

Voor het olie en gas cluster heeft Ingrid een specifieke wens. Insights in olie en gas cluster met name energiesector en duurzaamheid. Relatie met onderwerp beantwoording schriftelijke vragen Discover Generation Shell.

Update cluster

- Bedrijven zijn over het algemeen mondiale spelers. Besluiten over vestigingsklimaat hangen sterk samen met fiscaal klimaat van Nederland. Verder staat Den Haag er goed op vanwege de internationale omgeving (expats, internationale scholen) en de nabijheid van de TU Delft en twee vliegvelden.
- Veel bedrijven zijn indertijd in de regio Den Haag geland vanwege de gunning van velden in de Noordzee. Meeste velden zijn oud. Grote bedrijven trekken weg, kleine bedrijven komen er voor in de plaats.
- Aanwezigheid van Shell is van groot belang. De meeste verbindingen binnen het cluster lopen via Shell. Jacobs komt naar Den Haag vanwege de samenwerking met partijen die al in Den Haag zitten, zoals Siemens, Shell en Aramco.
- Cluster Energie is in omvang dalend door de lage olieprijs. Investeringsprojecten worden geschrapt of uitgesteld. Werkgelegenheid staat onder druk. Veel bedrijven druk met reorganiseren.
- De gemeente DH probeert bedrijven zo goed mogelijk van dienst te zijn. Daarnaast brengen we bedrijven met elkaar in verbinding en kijken we of vraagstukken van individuele bedrijven sector-breed leven.
- Gebrek aan technisch talent is zo'n thema. Het Discover festival van Shell sloot hier goed op aan. In 2017 gaan we vanuit de gemeente (i.s.m. WFIA, IQ en HSD) kijken of (cyber)veiligheid rond kritieke infrastructures ook zo'n thema is.

Duurzaam

- Bij Shell staat sinds de komst van de nieuwe President Directeur van Nederland, Marjan van Loon, de transitie naar duurzame energie nadrukkelijk op de agenda
- Shell heeft in een consortium meegeboden op een concessie voor windenergie voor de kust van Nederland. Ze wonnen niet, dat deed Dong Energy wel. Ook zij zitten in Den Haag op de Koninginnegracht.
- Shell denkt samen met TNO en Siemens na over het innovatief gebruiken van verouderde olie- en gasinstallaties op de Noordzee. Het idee is om een verbinding te maken tussen de olie- en gasindustrie op de Noordzee en de offshore windparken.